

Dossiers oorlogsschade Tweede Wereldoorlog

Dit themanummer rond 75 jaar bevrijding van Gent biedt de mogelijkheid om een minder bekende bron met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog in de kijker te plaatsen: de dossiers oorlogsschade aan private goederen. De Tweede Wereldoorlog richtte een ware ravage aan in ons land. Tussen 1940 en 1945 werden in België alleen al meer dan 500.000 gebouwen (een kwart van het destijds bestaande gebouwenbestand) beschadigd of verwoest: bijna 17.000 fabrieken en handelszaken, ruim 31.000 boerderijen en talloze privéwoningen. De schade ging van louter glasschade tot de totale vernietiging. Geen enkele provincie bleef gespaard van het oorlogsgeweld. In Oost-Vlaanderen lagen Deinze en buurgemeenten in de vuurlinie tijdens de Leieslag bij de Duitse inval in mei 1940. In 1943 en 1944 werd het rangeerstation van Melle zwaar gebombardeerd en op het einde van de oorlog werden woningen getroffen door de zogenaamde “vliegende bommen” van de Duitsers.

De Tweede Wereldoorlog wordt gedocumenteerd door vele archiefbestanden, die over een groot aantal publieke en private archiefbewaarplaatsen zijn verspreid. Dankzij deze archieven kunnen we ons een beeld vormen van de politieke, militaire, sociale, economische en humanitaire aspecten en gevolgen van het conflict. Spijtig genoeg is een aanzienlijke hoeveelheid documenten verloren gegaan als gevolg van toevallige of opzettelijke vernietigingen tijdens of na de oorlog. Deze verliezen hebben het historisch onderzoek soms beduidend vertraagd. Het wordt ook steeds moeilijker om ze te compenseren, aangezien de laatste actoren en getuigen langzaam maar zeker verdwijnen. Mede daarom vormde de herontdekking, ruim 10 jaar geleden, van het belangrijke en zeer omvangrijke ar-

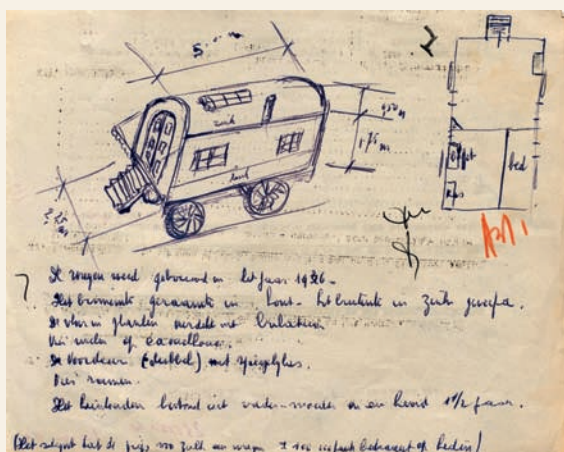

Woning in de Eeklostraat 33 in Mariakerke. Schade ten gevolge van beschietingen in september 1944. Eigenaars poseren in zondags kostuum voor de beschadigde woning (Rijksarchief Gent, Oorlogsschade private goederen provinciale reeks Oost-Vlaanderen, nr. 4.000.411)

chief van de oorlogsschade aan private goederen een aangename verrassing.

OORLOGSSCHADE

Het archief omvatte liefst 800.000 dossiers, goed voor 17 strekkende kilometer. Dit enorme aantal illustreert de impact van de oorlog op de Belgische bevolking, tenminste wat de materiële schade aan huizen, kerken, kloosters, scholen en fabrieken betreft. Deze stoffelijke schade kan futiel lijken in vergelijking met de vele menselijke slachtoffers van de

Schade aan de woonwagen van een Gentse voorreiziger door Engelse troepen in oktober 1944 in Eeklo (Rijksarchief Gent, Oorlogsschade private goederen provinciale reeks Oost-Vlaanderen, nr. 4.000.002).

oorlog: Belgen die gewond geraakten of om het leven kwamen door de oorlogshandelingen, zowel van Duitse als geallieerde kant, of door de verschrikkingen van het naziregime. Toch waren die vernielingen en beschadigingen soms aanzienlijk en soms ook akelig dichtbij, zoals de foto's tonen.

WEDEROPBOUW

Al in de zomer van 1940 werd er een *Commissariaat-generaal voor 's Lands Wederopbouw* opgericht. De ervaringen na de Eerste Wereldoorlog hadden geleerd om zo snel mogelijk in actie te komen en zo begon men vanaf 1940 de eerste schadedossiers samen te stellen. Het duurde echter tot eind 1947 vooraleer er een wet werd goedgekeurd die de vergoedingen voor oorlogsschade regelde. Pas dan kon het daartoe bevoegde ministerie van Wederopbouw starten met de behandeling van de dossiers. Het herstel van de industriële infrastructuur en de vergoedingen aan krijgsgevangenen kregen vaak voorrang op de herstelling van privégebouwen. Voor collaboratie veroordeelde burgers kwamen niet in aanmerking om vergoed te worden. Soms vindt men in de dossiers wel sporen van collaborateurs terug. Via hun niet-veroordeelde en dus onschuldige familieleden (echtgenotes, kinderen) probeerden ze een deel van de geleden schade terugbetaald te krijgen.

SELECTIE

Na de selectie en verpakking van de dossiers in zuurvrije dozen bleef er nog zo'n 11 strekkende kilometer over. De dossiers uit Oost-Vlaanderen werden overgedragen aan het Rijksarchief te Gent, die uit West-Vlaanderen aan het Rijksarchief te Brugge, die uit Limburg aan het Rijksarchief te Hasselt en die uit de andere provincies aan het Algemeen Rijksarchief 2 in de Hopstraat te Brussel.

MATERIËLE EN EMOTIONELE VERLIEZEN

De dossiers maken het mogelijk om een volledige inventaris van de schade aan onroerende en roerende goederen op te stellen. De beschadigingen aan, verwoestingen van of plunderingen in een woning of bedrijf betekenden immers ook vaak de gehele of gedeeltelijke vernieling van de inboedel: meubilair, kledij, linnen, servies en andere persoonlijke bezittingen in woningen, de veestapel bij landbouwers, het machine- en voertuigenpark bij industriële ondernemingen.

Naast de materiële waarde hadden de verloren bezittingen vaak ook een emotionele waarde, die bij vele slachtoffers zelfs zwaarder doorwoog. Zo vonden we een dossier waarin de waarde van een gedresseerde Vlaamse bouwvierer door de eigenaar hoger werd ingeschat dan een gouden polshorloge. Al deze verliezen dienden door de eigenaars zorgvuldig geïdentificeerd, opgesomd en beschreven te worden om een zo groot mogelijke schadevergoeding te verkrijgen. Die betrachting zette vermoedelijk ook tot enige overdrijving aan.

ICONOGRAFISCHE BRON

Lange beschrijvende lijsten, waarbij bijvoorbeeld brouwerijen voor elke café dat ze bezaten, opsomden hoeveel flesjes bier er verloren gingen, en attesten van allerlei slag werden aangevuld met ontelbare plannen, prentbriefkaarten en foto's, die de schade moesten bewijzen en een snelle en gunstige afhandeling van het dossier moesten bevorderen. Dit documentaire beeldmateriaal geeft de dossiers ook een zekere iconografische waarde.

De foto's werden zelden door professionals gemaakt. De slachtoffers maakten ze zelf of lieten ze maken door anderen, met de enige bedoeling om hun schade te documenteren. Spectaculair of emo-

tioneel waren die foto's zelden. De onfortuinlijke eigenaars poseerden voor de foto vaak op het puin van hun huis, soms op hun paasbest gekleed.

Naast particuliere gebouwen werden uiteraard ook vele eigendommen van diverse overheden beschadigd. Voor het herstel van stad- en gemeentehuizen, scholen, ziekenhuizen, enzovoort, was het Centraal Bestuur voor Stedenbouw bevoegd. De lokale overheden stoffeerden hun dossiers minder met fotografisch materiaal, wat niet belet dat ook dit een heel rijke bron is.

ZELF EEN DOSSIER OPZOEKEN?

Een dossier opzoeken kan op twee manieren. Ten eerste zijn er fiches op naam van de personen die een aanvraag hebben ingediend. Die zijn alfabetisch gerangschikt op de achternaam van de aanvrager of op de naam van zijn bedrijf, en dit voor alle aanvragers in heel België. Deze fiches werden gescand en zijn te raadplegen via de website van het Rijksarchief (zoekrobot – term “fiches oorlogsschade”). Het dossier zelf kan, op basis van de gegevens vermeld op de fiche, worden ingekeken in de leeszaal van het Rijksarchief waar het dossier wordt bewaard. Daarnaast zijn er ook fiches die geografisch zijn geordend per provincie, daarbinnen per gemeente en vervolgens per straat. Spijtig genoeg zijn deze fiches voor Oost-Vlaanderen verloren gegaan. Vrijwilligers in het Rijksarchief Gent zijn echter de identificatiegegevens van alle dossiers (adres, naam aanvrager, enzovoort) in een databank aan het invoeren zodat het op middellange termijn ook mogelijk moet zijn om via een adres een dossier op te zoeken.

Pensionaat van de Franciscanessen in Melle-Vogelhoek. Schade ten gevolge van de geallieerde bombardementen op het station van Merelbeke in april en mei 1944 (Rijksarchief Gent, Oorlogsschade private goederen provinciale reeks Oost-Vlaanderen, nr. 4.035.907)

Kasteel Morek met bijgebouwen aan de Winkelstraat 7 (nu 21) in Wondelgem. Schade ten gevolge van de bezetting door verschillende legers tijdens de Tweede Wereldoorlog en beschietingen in september 1944 (Rijksarchief Gent, Oorlogsschade private goederen provinciale reeks Oost-Vlaanderen, nr. 4.068.735)

MEER LEZEN?

Pierre-Alain Tallier, *Puin en wederopbouw. Oorlogsschadedossiers Tweede Wereldoorlog en verwante archieven. Bronnen voor een veelzijdige geschiedenis van de 20ste eeuw*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2012.

De oorlogsschadedossiers van de Tweede Wereldoorlog: een goudmijn voor elke archiefgebruiker, 2015: <http://www.arch.be/index.php?l=nl&m=nieuws&r=alle-nieuwsberichten&a=2015-01-08-de-oorlogsschadedossiers-van-de-tweede-wereldoorlog-een-goudmijn-voor-elke-archiefgebruiker>

<https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/index/index/zoekterm/oorlogsschade-fiches>

Zoekwijzer *De individuele dossiers 'oorlogsschade aan private goederen' (Tweede Wereldoorlog)*: <http://www.arch.be/index.php?l=nl&m=onderzoeker&r=zoekwijzers>

Joachim Derwael
Algemeen Rijksarchief 2

Huiselijke schuilplaatsen in Ledeberg tijdens de Tweede Wereldoorlog

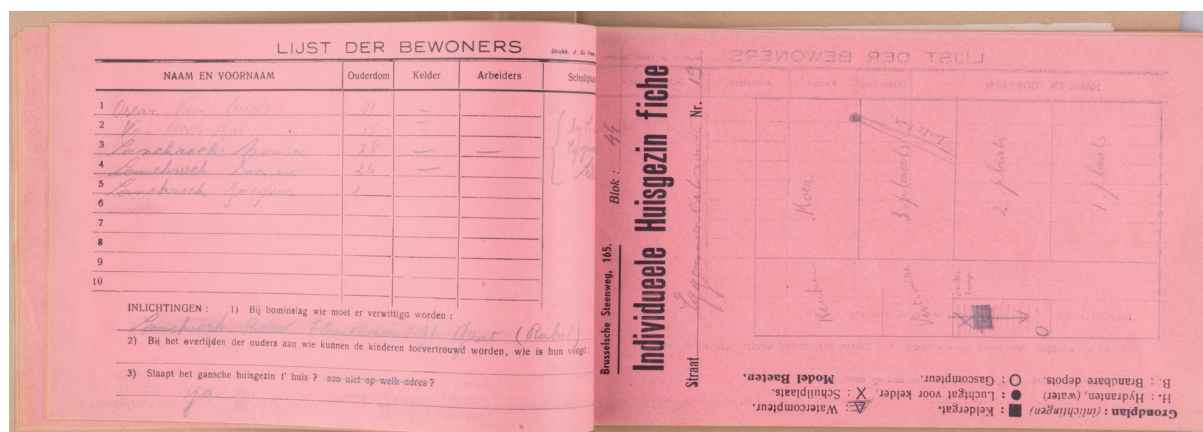
De familie Vits uit Ledeberg schonk Archief Gent onlangs een bijzondere verzameling documenten uit de Tweede Wereldoorlog: een map van de B.B.D. (Burgerlijke Beschermingsdienst) Ledeberg met daarin 52 ingevulde inlichtingenformulieren, één voor elk huis in het blok (Jacques) Eggermontstraat – Vooruitgangplaats ('Kerkplein', nu Ledebergplein) – Kerkstraat (nu Ledebergstraat) – (Pieter) Lachaertstraat – Binnenweg. Elke informatiefiche bevat een situatieschets van de 'huiselijke' schuilplaats, de samenstelling van het huisgezin en de antwoorden op enkele vragen. Bij de fiches zijn ook twee getypte overzichtslijsten gevoegd.

De voorzijde van elke fiche is ingenomen door een plattegrond van de gelijkvloerse verdieping van het huis, met vermelding van de functie van elke ruimte. Een kruis op de tekening duidt aan waar het gezin een schuilplaats zocht bij een luchtbombardement. Vaak was dat in de kelder onder de trap, maar soms ook gewoon onder de tafel van de eetkamer of onder twee banken in het werkhuis (atelier). De openbare schuilkelder op het Kerkplein, die nochtans vlakbij lag, werd zelden vermeld als schuiloord. De bewoners van Binnenweg 16 beschikten als enigen over een private schuilkelder op de koer, die aan 20 personen plaats bood. Op de keerzijde van elke fiche werden de bewoners van het huis opgesomd met hun naam, voornaam en leeftijd. De bewoners moesten hier ook enkele vra-

gen beantwoorden: wie er bij een bominslag verwittigd moest worden, of het hele gezin thuis sliep (en zo niet, op welk adres de afwezigen sliepen) en wie de voogd van de kinderen zou zijn in het geval de ouders omkwamen (al werd die laatste vraag nooit beantwoord).

Deze documenten zijn uniek omdat we voor geen enkel ander huizenblok in het Groot-Gent van de Tweede Wereldoorlog over dergelijke gedetailleerde informatie beschikken. Voor de buurt van de Muidpoort zijn er voor een aantal huizenblokken wel lijsten van bewoners en hun schuilplaatsen bewaard (DOC_2005_76, archief van Albert Brysse, die er buurtleider van de B.B.D. was), maar infofiches of plattegronden ontbreken hier.

De Burgerlijke Beschermingsdienst tegen Luchtaanvallen (B.B.D.), die al deze informatie verzamelde, was een hiërarchisch gestructureerde organisatie van vrijwilligers op gemeentelijk vlak. Tijdens de oorlog werd de werking van de B.B.D. uiteraard geregeld en gecontroleerd door de Duitse bezetter. In mei 1942 breidde die B.B.D. Gent, ingericht in november 1941, uit naar het hele grondgebied van Groot-Gent. De nieuwe fusiegemeente werd ingedeeld in 37 groepen, die elk een eigen groepleider hadden. Elke groep was verder onderverdeeld in buurten en elke buurt in blokken van dertig tot vijftig huizen, met buurtleiders en blok-leiders aan het hoofd. Het doel van dit 'burgernetwerk' was om bij een bominslag snel en efficiënt de hulpdiensten te kunnen verwittigen, de mogelijke slachtoffers te

De lijst van bewoners van de Eggermontstraat nr. 17 en een plattegrond van nr. 19, het huis van de familie Vits, in de B.B.D.-fiches van blok 44 (Archief Gent, aanwinst 2019_008, archief familie Vits)

kunnen identificeren en lokaliseren en met de hulp van B.B.D.-leden, redders of opruimers genaamd, reddingsacties te ondernemen en puin te ruimen.

De bewaarde infoches van B.B.D. Ledeberg hebben betrekking op groep 19, buurt 4, blok 44. Zowel de map als de formulieren werden trouwens speciaal voor groep 19 gedrukt door de Ledebergse drukker J. Devreese. De fiches voor blok 44 zijn ingevuld door, of in opdracht van, blokleider Gerard Emiel ('Emiel') Vits (1923-2016). Hij was de enige zoon van Louis Charles Vits (1891-1942) en Henriette De Paepe, die een aannemersbedrijf van dakwerken leidden en tot de notabelen van de Eggermontstraat behoorden. Als oud-frontsoldaat die na de Eerste Wereldoorlog ook nog eens drie jaar in het Belgische bezettingsleger in Duitsland had gediend, was Louis Vits een overtuigd Belgisch-nationalist. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd hij als 49-jarige niet meer gemobiliseerd. Samen met zijn zoon trad hij wel toe tot de B.B.D. Ledeberg. Zijn afkeer van het Vlaams Nationaal Verbond (VNV), de partij van de Ledebergse oorlogsbuurgemeester Leon De Smaele (1940-1942), stak hij niet onder stoelen of banken. Na een betoging in Ledeberg op 30 juli 1941, waar Louis Vits bij betrokken geraakte en waar hij stukjes Belgische driekleur uitdeelde, werd hij gearresteerd en gevangen gezet. Als politieke gevangene werd hij overgebracht naar het kamp Breendonk en vandaar naar het concentratiekamp van Neuengamme bij Hamburg, waar hij op 2 juli 1942, ziek en mishandeld, stierf. Een gedenkplaat aan de gevel van het huis van de familie Vits in de Jacques Eggermontstraat houdt de herinnering aan zijn patriotisme tijdens beide oorlogen levendig.

Na de deportatie en de dood van zijn vader zette de toen 18-jarige Emiel Vits de familiezaak voort en vermoedelijk nam hij op dat moment ook de functie van plaatselijke blokleider van de B.B.D. van hem over, wellicht als jongste van Groot-Gent. De formulieren van zijn blok 44 zijn niet gedateerd, maar uit de vermelde leeftijden van de bewoners en de vergelijking met de leeftijden vermeld op één van de twee getypte bewonerslijsten die bij de formulieren is gevoegd en die van 1 augustus 1943 dateert, kunnen we afleiden dat de fiches één jaar later, in de zomer van 1944, dus vlak voor de bevrijding, opgesteld moeten zijn. De context van deze inventarisering van schuilplaatsen in woningen laat zich gemakkelijk raden: de reeks van luchtbombardementen op het rangeerstation van Merelbeke op 5 september 1943, 10 april 1944 en 10 mei 1944, die ook het grondgebied van Ledeberg hadden getroffen.

Dit diploma uitgereikt aan B.B.D.-vrijwilliger "Gerard" Vits werd nooit afgehaald (Archief Gent, MA_GAL_1071). Het exemplaar op zijn echte naam "Emiel" Vits en dat op naam van zijn vader Louis Vits wél. Het logo van de B.B.D. Ledeberg (met de Sint-Lievenskerk) is duidelijk geïnspireerd op een bekende B.B.D.-propagandaposter, die als afbeelding gebruikt is voor de kافت van Buskruit en Sauerkraut. Oorlogsbronnen in De Zwarte Doos (20ste eeuw), 2007.

Op 26 december 1948, meer dan vier jaar na de bevrijding, huldigde de gemeente Ledeberg, die intussen haar zelfstandigheid had herwonnen, de vele inwoners die zich tijdens de oorlog hadden ingezet als vrijwilliger van de Burgerlijke Beschermingsdiensten. Dat weten we dankzij de recente inventarisering van het oud gemeentearchief van Ledeberg dat in Archief Gent wordt bewaard. De lijst van gediplomeerden telt 522 namen – een flink aantal op een bevolking van ruim 12.000. Al slopen er ook foutjes in de lijst. Zo ontvingen naast Louis Vits (postuum) ook Emiel Vits, als blokleider, én Gerard Vits, als ploegleider, een Bewijs van Erkentelijkheid voor hun moed en burgerzin. Het gaat hier natuurlijk om één en dezelfde persoon, de ons bekende Emiel, die vermoedelijk eerst ploegleider (van een reddingsploeg) en later blokleider werd. Overigens werd de helft van de diploma's nooit afgehaald. Die steken dus nog bij het dossier, samen met enkele blanco exemplaren (MA_GAL_1071).

Guy Dupont
Archief Gent

Making of *Sweethearts*: de zoektocht naar het waargebeurde verhaal

Bij de bevrijding in 1944 vielen Vlaamse meisjes in bosjes voor de charmes van Britse militairen en velen van hen stapten ook in het huwelijksbootje. In het boek *Sweethearts. Verliefd op de bevrijder*, vertel ik over hun liefdesverhalen, op basis van interviews met de betrokkenen én heel wat (archief)onderzoek. Het opsporen van Brits-Belgische koppels en het verzamelen van achtergrondinformatie vormde de eerste uitdaging, het controleren van de getuigenissen van mijn mondelinge bronnen de tweede.

Het begon in 1998 met een toevallige ontmoeting in Noord-Engeland. Ik stond in een winkel waarvan de uitbater de zoon bleek te zijn van een Brits-Vlaams koppel. Hij riep er meteen zijn moeder bij: Godelieve De Rijcke *from Deinze*. Ik heb haar toen geïnterviewd voor de krant (*Het Nieuwsblad-De Gentenaar*), maar het idee om rond soortgelijke verhalen een heel boek te maken, is pas veel later en heel langzaam gegroeid.

De basis voor het boek werden uiteindelijk ruim dertig interviews met betrokkenen. Die verhalen vond ik werkelijk overal. De ene *sweetheart* wees me door naar de andere, zoeken op het internet leverde me wat namen op, na elke lezing vroeg ik de medewerking van de aanwezigen (zéér vruchtbaar!) en ik deed voor dit project ook een beroep op mijn *partners in crime* sinds jaren: de lokale geschiedkundige kringen. Niemand kent lokale geschiedenis beter dan de heemkundige kring en tot mijn vreugde is die altijd heel bereidwillig om mij te helpen bij mijn queeste.

Ik heb de *sweethearts* in eerste instantie nooit rechtstreeks benaderd. Je overvalt een besje van 95 nu eenmaal niet telefonisch (en al helemaal niet aan de voordeur) met de vraag of je haar een keertje mag interviewen over een onderwerp dat uiteindelijk toch redelijk privé is. Ik heb me in zowat alle gevallen laten introduceren: door de heemkring, maar nog vaker door een zoon of dochter (of een ander familielid of vertrouwenspersoon). Overigens sprak ik in veel gevallen eerst familieleden of andere betrokkenen, zodat ik, toen ik naar de hoofdrolspelers zelf trok, hun verhaal al in grote lijnen kende en daardoor gerichtere vragen kon stellen.

INTENSE INTERVIEWS

De gesprekken duurden gemiddeld een uur of drie en waren voor de geïnterviewde vaak afmattend. Dat had weinig te maken met mijn interviewtechniek, maar met het feit dat drie uur praten en daarbij diep in je herinneringen graven een intensieve en niet zelden ook emotionele opdracht is. Geregeld moest de geïnterviewde gerichte informatie schuldig blijven (Hoe heette in 1944 die fietsenwinkel op de Martelaarslaan nu weer? En die traiteur nabij de Minard, waar op de eerste verdieping na de oorlog door de geallieerden dansfeestjes werden

gehouden? En die straat in Londen waar die knappe Engelse soldaat woonde?). Dan wist ik: dat moet ik opzoeken.

Elk interview nam ik op met professioneel materieel: niet met een dictafoontje of een smartphone maar met een H5 Zoom (je moet dat maar eens googelen). Zo moest ik me niet bezighouden met het maken van notities (die nadien weinig leesbaar bleken te zijn) en kon ik me helemaal concentreren op het gesprek. Een goed gemaakte opname draagt bovendien bij aan het luistercomfort en kan later nog worden gebruikt op pakkweg de radio of in een filmpje. Elk gesprek tikte ik bij thuiskomst letterlijk uit, een tijdrovend karwei.

Dan volgde het aanvullende onderzoekwerk om de hiaten in het gesprek in te vullen. De antwoorden op die vragen lagen in De Zwarte Doos, in krantenarchieven, in de archieven van heemkringen, op stratenplannen uit de jaren '40, in standaardwerken over de Tweede Wereldoorlog (waar je bijvoorbeeld kunt lezen welke legereenheden Gent hebben bevrijd en wanneer precies dat is gebeurd) en op gespecialiseerde internetsites.

MET DANK AAN DE SCANNER

Bij elk interview dat ik deed, vroeg ik aan de geïnterviewde om foto's en documenten klaar te houden. Ik heb altijd een draagbare scanner bij mij en het is ongelooflijk wat je tegenwoordig met de camera in je smartphone kunt doen. Dus scande ik bij elk interview foto's (die me vertelden hoe mensen eruitzagen, welke kleren ze droegen...) en reproduceerde ik documenten als trouwboekjes (voor data, de correcte schrijfwijze van namen...), militaire zakboekjes (als ik schrijf dat zij in zijn blauwe ogen keek, dan heb ik dat lichaamskenmerk daar gehaald), andere documenten en brieven (dat hij haar *sweetheart* noemde, lees je daar). Ik heb ook vaak bij het General Register Office in Groot-Brittannië een kopie opgevraagd van een geboorte-, huwelijks- of overlijdensakte en daarin zelfs ontdekkingen gedaan: dat die Engelse soldaat al eens eerder was getrouwd, bijvoorbeeld, wat tijdens het gesprek nooit ter sprake was gekomen. Uiteindelijk leidde dat allemaal tot een berg informatie waaruit ik een boek kon kneden.

DUBBELCHECK

Maar, hoe weet je of al die *sweethearts* je wel de dingen hebben verteld zoals ze echt zijn gebeurd? Het gaat tenslotte over gebeurtenissen van 75 jaar geleden en de mensen die ik heb gesproken, waren zon-

De Gentse Lucy Nissens en de Brit Bill Rodwell trouwden op 18 september 1945 in Gent. Dat hij op hun huwelijk zijn legeruniform draagt, toont aan dat hij toen nog in actieve dienst was (foto familie Rodwell)

der uitzondering een eind in de negentig. In welke mate is een mens van die leeftijd in staat om zich feiten van zo lang geleden correct voor de geest te halen? Bovendien hebben sommigen dingen van toen al zo vaak verteld en details aangedikt of weggelaten dat ze op de duur zelf niet meer weten hoe het precies is gegaan.

Sommige feiten en gebeurtenissen die *sweethearts* mij vertelden, zijn onmogelijk (nog) te checken. Droeg ze echt een rode bolletjesjurk? Hebben ze elkaar echt leren kennen tijdens een feest in een loods op de Coupure die door het Britse leger werd gebruikt? Kwam hij haar echt ophalen in een legerjeep? Maar andere dingen zijn dat wel en dan is het mijn plicht te checken wat kan. Zo vertelde een *sweetheart* mij dat ze haar Engelse soldaat had leren kennen tijdens de bevrijdingsdagen in een Gentse danszaal op de tonen van het liedje *Some enchanted evening* uit de musical *South Pacific*. Ze vertelde haar verhaal heel aannemelijk, want zij en haar tommy hadden elkaar in de gaten gekregen *across the crowded room*, net zoals het in dat liedje wordt bezongen. Welnu, die eerste *cheek to cheek* kan zich onmogelijk op dat liedje hebben voorgedaan, want *Some enchanted evening* is pas geschreven in... 1949. Een goed klinkend verhaal dat een eigen leven is gaan leiden?

Een ander voorbeeld. Ik reed op een regenachtige herfstdag naar Schotland om daar de dochter van een Gentse *sweetheart* te interviewen. Die vertelde me dat ze de as van haar overleden moeder, tijdens de oorlogsjaren een bekende kajakkampioene, had uitgestrooid op de plaats waar ze altijd had gevaren: de Watersportbaan. Ik voelde dat iets niet klopte

Een van de geïnterviewden in Sweethearts is Angèle Ketelaere uit Zuid-Engeland maar afkomstig uit Sint-Amandsberg. Zij trouwde met de Britse soldaat Bernie Rogers (foto Dirk Musschoot)

aan dat verhaal, maar kon er pas terug thuis de vinger op-
leggen: de Watersportbaan is pas in gebruik genomen in
1954, haar moeder kan daar dus nooit hebben gekajakt.
Oops.

En neen, dat koppel is niet getrouwd in de Sint-Baafskathedraal maar in de kerk van Sint-Martinus Ekkergem (dat staat gewoon in hun trouwboekje) en het eerste kindje van dat andere koppel is niet “na een paar weken” overleden maar al na drie dagen (ook dat staat gewoon in het trouwboekje) – het was informatie waarover de betrokkenen zelf beschikten maar die ze klaarblijkelijk al die jaren verkeerd in zich hadden opgenomen. Zijn alle verhalen en details in mijn boek *Sweethearts* de waarheid en niets dan de waarheid? Ik heb mijn best gedaan om te kunnen zeggen: zo veel mogelijk.

Dirk Musschoot
journalist en schrijver

Dirk Musschoot, *Sweethearts*.
Verliefd op de bevrijder, Tielt, Lannoo, 2019.
www.dirkmusschoot.be

Inhoud

- 1 Dossiers oorlogsschade Tweede Wereldoorlog
- 4 Huiselijke schuilplaatsen in Ledeberg tijdens de Tweede Wereldoorlog
- 7 Making of *Sweethearts*: de zoektocht naar het waargebeurde verhaal

Colofon

@archieflink is de driemaandelijkse nieuwsbrief van ‘t Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van Archief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: € 20 individuele leden, € 25 gezin, € 35 steunende leden en € 250 ereleden.

Een los nummer kost € 5.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

Archief Gent,
De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Tel. (09) 266 57 60
E-mail: archieflink@stad.gent
E-mail: gentonfiles@gmail.com
Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Joachim Derwael, Maria De Waele, Guy Dupont,
Christine Duthoit, Tom Haeck, Pieter-Jan Lachaert,
Nele Lefever, Veerle Vandeputte

Foto's en illustraties

Rijksarchief Gent, familie Rodwell, Dirk Musschoot, uitgeverij Lannoo, Storm Calle (Archief Gent)

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Joachim Derwael, Peerstraat 27, 9000 Gent

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966